

Přednáška č. 11

Migrační politika a evropská migrační krize 2015-???

Migrační politika

- Mezinárodní migrace je složitý fenomén, který se dotýká mnoha ekonomických, sociálních a bezpečnostních aspektů, které ovlivňují náš každodenní život ve stále více propojeném a globalizovaném světě.
- **Migrace je výraz, který zahrnuje širokou škálu pohybů a situací týkající se lidí ze všech oblastí života a prostředí.**
- Formálně je tento pojem definován v části Dynamika obyvatelstva; zde budeme volně používat i jeho ekvivalenty jako jsou migrační vlna, migrační pohyb, migrační krize apod.

- **Migrace je propojena s geopolitickou, obchodní a kulturní výměnou, v mnoha případech pomohla zlepšit životy lidí v původních i cílových zemích** a nabídla milionům lidí na celém světě příležitost k tomu, aby si vytvořili bezpečný a smysluplný život v zahraničí.
- **Migrace může znamenat velké přínosy pro migranty, jejich rodiny i zemi původu migrantů.** Migrace může snížit nezaměstnanost a podzaměstnanost, přispět ke snížení chudoby a spolu s dalšími vhodnými podpůrnými politikami podporovat širší hospodářský a sociální rozvoj v zemích původu.
- **Mzdy, které migranti vydělávají v zahraničí, mohou být mnohonásobkem toho, co by mohli vydělávat na podobných místech doma.** Nárůst příjmů migrantů může také vést k výraznému zlepšení kvality života rodin migrantů, a to buď přímo, pokud jsou s migrantem v hostitelské zemi, nebo nepřímo prostřednictvím remitencí, tedy finančních a jiných prostředků zasílaných migrandy ze země zaměstnání zpět do země původu.

– **Na celém světě tvoří aktuálně remitence více než trojnásobek oficiální rozvojové pomoci.**

– Remitence...

...Albánců

...pracujících v zahraničí (zejména EU a GB) tvoří až 15 % HDP.

– **Podíl remitencí na celkovém HDP byl v roce 2013 nejvyšší v následujících zemích:**

Východní Timor (216,6 %), Tádžikistán (42,1 %), Kyrgyzstán (31,5 %), Nepál (28,8 %),

Moldavsko (24,9 %), Lesotho (24,4 %), Samoa (23,8 %), Haiti (21,1 %), Arménie (21,0 %),

Gambie (19,8 %), Libérie (18,5 %), Libanon (17,0 %), Honduras (16,9 %), Salvador (16,4 %),

Kosovo (16,1 %) a Jamajka (15,0 %), Albánie (15 %).

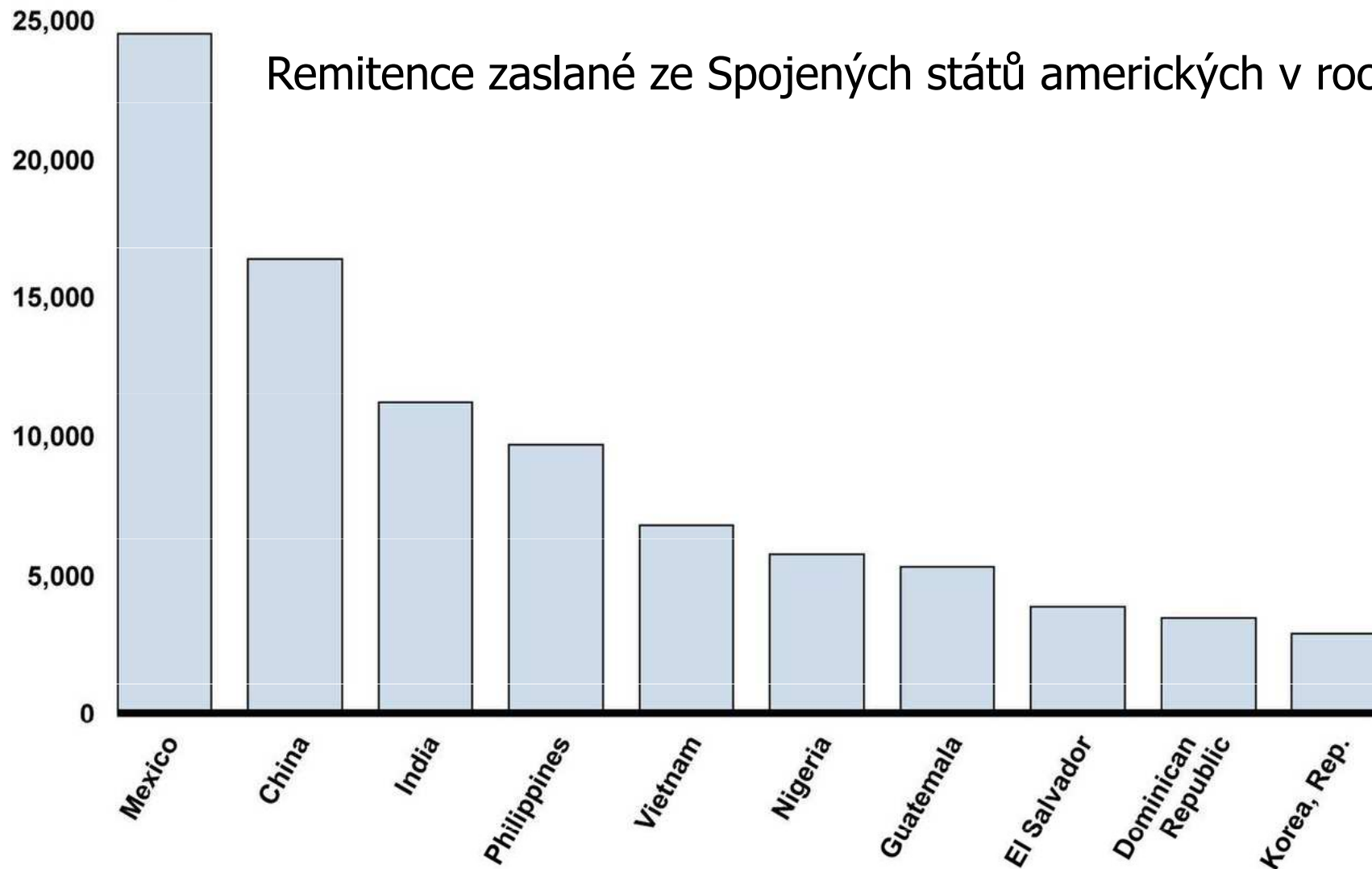
Migrační politika a evropská migrační krize

- V roce 2019 se jako země s nejvyšším příjmem remitencí odhadovaly ... Indie (82,2 miliard USD), Čína (70,3 miliard USD), Mexiko (38,7 miliard), Filipíny (35,1 miliard), Egypt (26,4 miliard).
- Ve srovnání s průměrným HDP jsou pěti zeměmi s nejvyšším příjmem remitencí Tonga (38,5 % HDP), Haiti (34,3 % HDP), Nepál (29,9 % HDP), Tádžikistán (29,7 % HDP) a Kyrgyzstán (29,6% HDP).

U.S. dollars (in millions)

Remittance zaslané ze Spojených států amerických v roce 2014

Migrační

Countries

MUNI
ECON

Source: GAO analysis of World Bank's Bi-lateral Remittance Matrix: United States outflows, 2014. | GAO-16-60

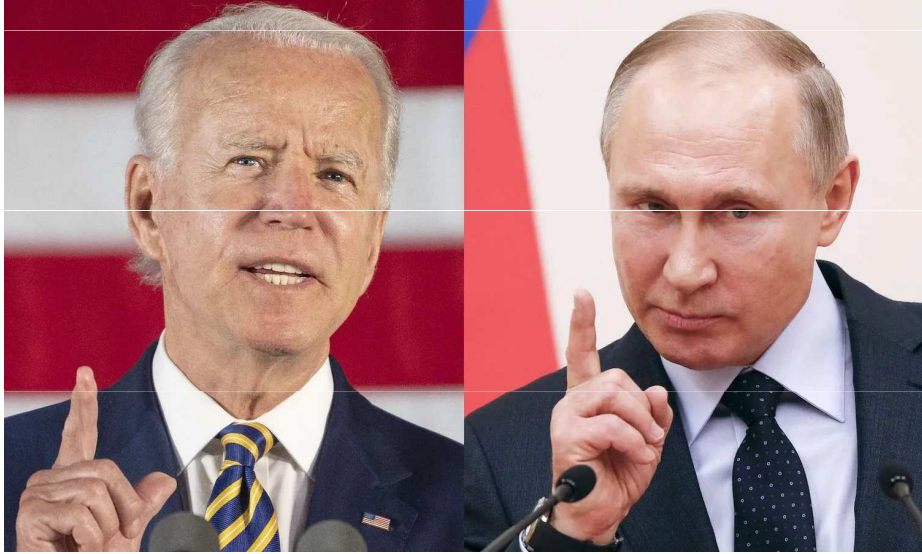
- **Migrace může také vést k přenosu dovedností, znalostí a technologií**, tedy efektů, které je obtížné měřit, ale které mohou mít značný pozitivní dopad na produktivitu a hospodářský růst. Kromě těchto ekonomických dopadů může emigrace přinést příznivé společenské důsledky pro země původu migrantů, včetně chudých a nestabilních států.
- Existuje řada případů, kdy **migranti hrají významnou úlohu při rekonstrukci a obnově státu po skončení konfliktu** (např. státy bývalé Jugoslávie, zejména Bosna a Hercegovina).
- **Důležité je, že příznivé dopady migrace na migranty a jejich rodiny přesahují ekonomické dopady** a často zahrnují zlepšení i v jiných dimenzích kvality života, jako jsou vzdělávání a zdravotnictví.

- **Ne všechny migrační pohyby se však objevují za pozitivních okolností.**
- V uplynulých letech byl zaznamenán nárůst migrace a vysídlování v důsledku **vojensko-politických konfliktů, pronásledování, zhoršování a změn životního prostředí** apod., které vyústily v **hluboký propad lidské bezpečnosti.**
- Přestože většina mezinárodních pohybů je, v souladu se zákony dotčených zemí, legálních, **některé pozitivně vnímané migrační vlny jsou často spojeny s migrací nelegální.**

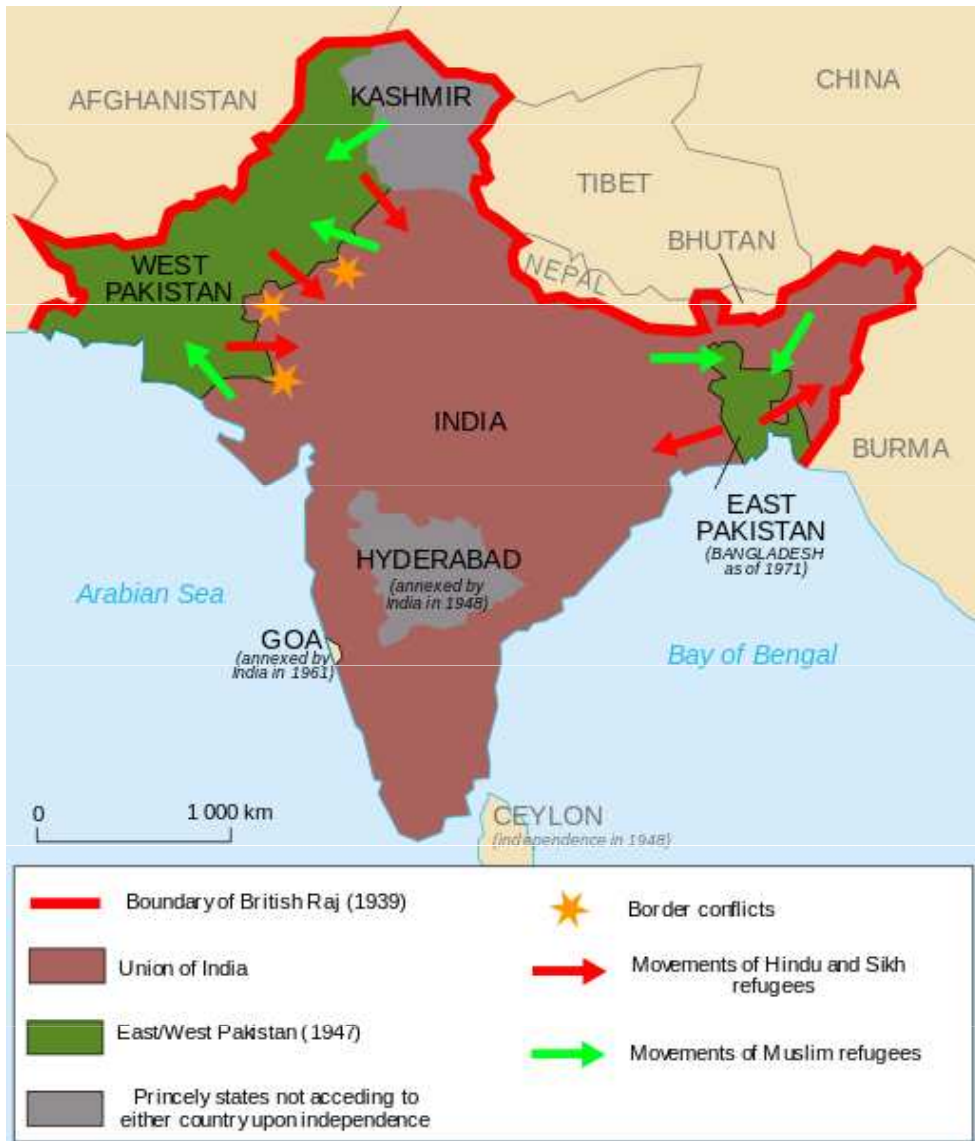

Migrační politika a evropská migrační krize

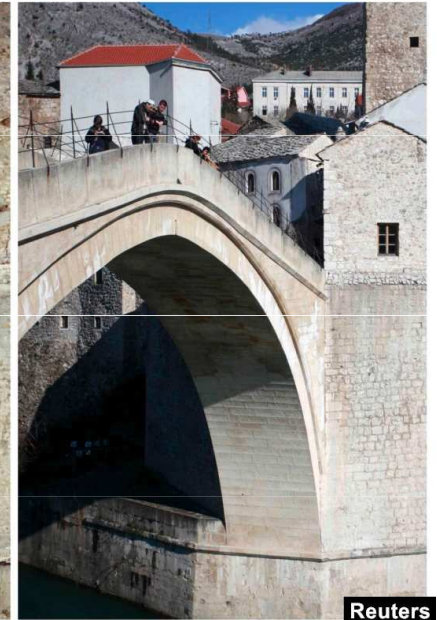
- Názory na příčiny vzniku současné? (minulé) evropské migrační krize se výrazně liší.
- Část veřejnosti, ale i odborníků a politiků se domnívá, že její **hlavní příčinou jsou vojenské intervence a podpora protivládních sil v severní Africe a na Blízkém a Středním východě, a to zejména ze strany USA a některých dalších západoevropských zemí.**
- Výsledkem těchto operací je dle jejich názoru **rozpad fungujících diktatur a výrazné zhoršení bezpečnostní situace** v daném státě (např. vojenské intervence v Libyi, Iráku, Afghánistánu, podpora opozice v Sýrii apod.).
- V některých případech **následované i občanskou válkou**, kvůli níž lidé ze zasaženého státu utíkají.
- Další experti, politikové i laická veřejnost to ovšem vidí **zcela opačně, tedy jako podporu oficiálních vlád a potlačování demokratických snah ze strany Číny, Ruska a některých dalších zemí.** ***Co si o tom myslíte?***

- Je zcela neoddiskutovatelné, že **počet vysídlených osob (osoby, které nuceně opustily své domovy v důsledku konfliktů, intervencí, nejistot apod.) je v současnosti nejvyšší, jaký byl od druhé světové války, resp. v celé novodobé historii lidstva.**
- Data poukazují také na výraznou migrační vlnu v první polovině 70. let (tzv. bangladéšská genocida a následná migrační vlna – Bengálci z Bangladéše, resp. východního Pákistánu do Indie – až 10 mil. osob, migrační excesy v subsaharské Africe při pádu koloniálních systémů, boje proti apartheidu a další) a afghánský konflikt a počátek environmentálních problémů v jižní Asii v 80. letech.

- **Období po roce 1989 bylo v evropsko-asijském prostoru kritické pro miliony lidí, kteří opustili domovy po rozpadu Sovětského svazu a celého východního bloku, a s tím i relativně stabilního bipolárního řádu.**
- V Evropě se nacházelo nejvíce uprchlíků o pár let později, v **době války v bývalé Jugoslávii.**
- Mezi lety 1991-2000 byly donuceny odejít ze svých domovů až čtyři miliony lidí. Jednalo se tak o největší uprchlickou krizi v Evropě od konce 2. světové války.
- **Nejvíce vysídlených osob pocházelo z Bosny a Hercegoviny, kde také probíhal nejhorší válečný konflikt.**

Reuters

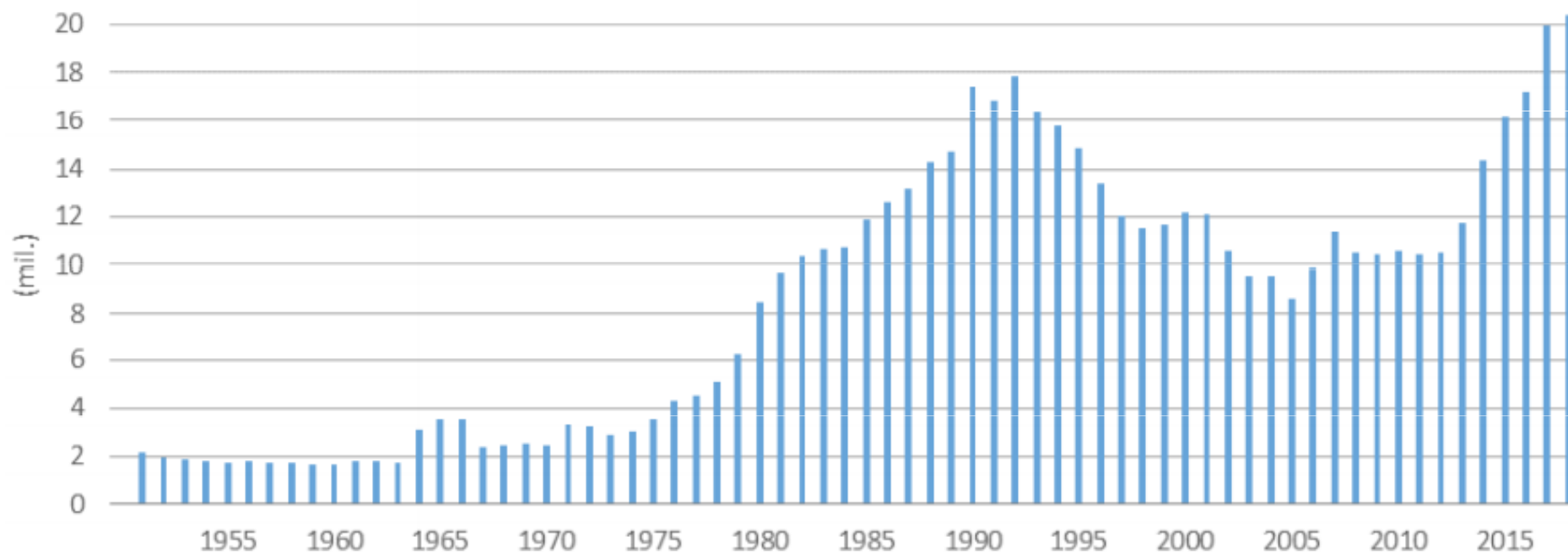

Migrační politika a evropská migrační krize

MUNI
ECON

- **Desítky až stovky tisíc lidí však odešly i z dalších válkou přímo dotčených oblastí Jugoslávie:** z Chorvatska, Srbska či Kosova.
- Následné **umožnění návratu uprchlíků do vlasti bylo klíčovým požadavkem veškerých mírových smluv**, jež ukončily konflikty v zemích bývalé Jugoslávie.
- **Návraty** však zásadně **komplikovala** jednak **rozsáhlá válečná destrukce**, jednak **po proběhlých etnických čistkách podstatně proměněná etnická mapa** této části Balkánského poloostrova.
- Za největšího „viníka“ války bylo označeno Srbsko, a to bude mít značné problémy se vstupem do EU, pokud tedy bude kdy chtít...

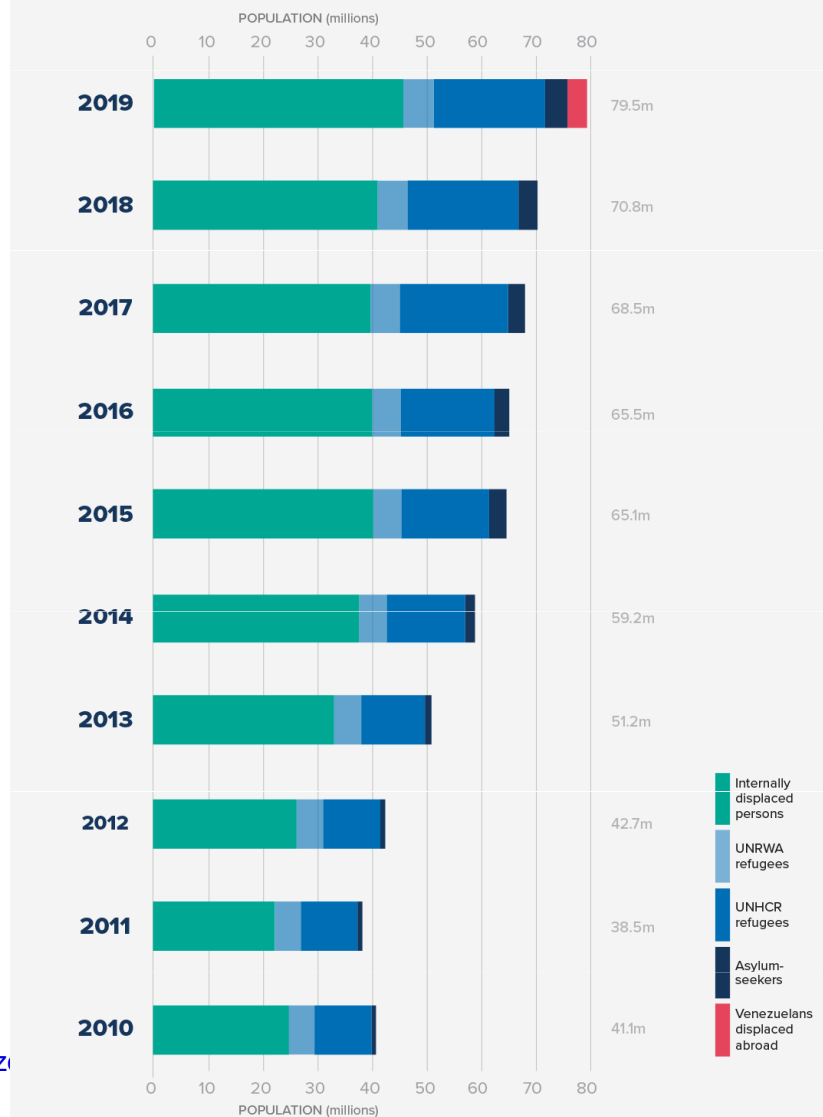
Vývoj počtu vysídlených osob v letech 1951–2018 (svět; stav k danému roku)

Pozn.: Včetně uprchlíků, žadatelů o azyl, vnitřně vysídlených osob a dalších.

Zdroj: UNHCR (2019d).

Figure 1 | Global forced displacement | end-year

Rok 2020

- **Na konci roku 2020 bylo ve světě 82,4 mil. nuceně vysídlených osob** v důsledku pronásledování, konfliktů, násilí, porušování lidských práv nebo událostí vážně narušujících veřejný pořádek.
- **26,4 milionů uprchlíků**
 - 20,6 milionu uprchlíků pod mandátem UNHCR
 - 5,8 milionu uprchlíků z Palestiny v rámci mandátu UNRWA
- **48 milionů vnitřně vysídlených osob**
- 4,1 milionu žadatelů o azyl
- 3,9 milionu Venezuelanů vysídlených do zahraničí

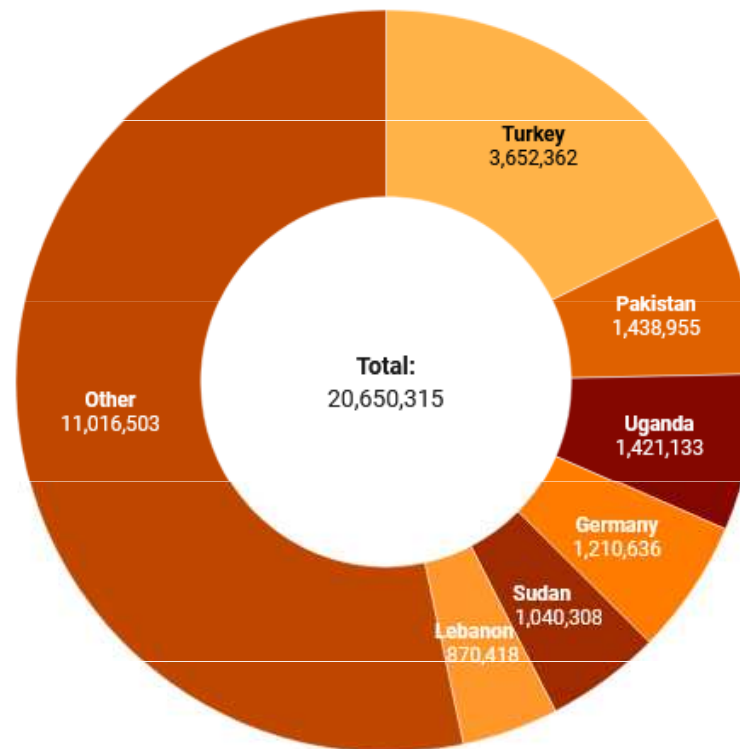
- Je třeba si uvědomit **málo známý fakt, velká většina mezinárodních uprchlíků nemíří do ekonomicky vyspělých zemí, ale do zemí sousedních, většinou rozvojových!**
- Je to dáno:
 - 1) velkou vzdáleností zemí zničených válkou a násilím od bohatého Západu,
 - 2) značně omezenými (nejen) finančními zdroji uprchlíků
 - 3) a jejich vírou v brzký návrat zpět do vlasti.

- To je mimo jiné a poněkud paradoxně i důvod, proč se v roce 2015 daly do pohybu masy syrských uprchlíků, kteří do té doby obývali tábory v okolních zemích.
- Po zhruba třech letech čekání a živoření na hranici bídy a hladu ztratili víru ve vyřešení syrského konfliktu a rozhodli se situaci řešit masovým exodem.
- Právě proto se **zdržuje velká většina uprchlíků v oblasti Blízkého východu, jižní Asie a Afriky.**

Ve které zemi se nachází v posledních letech nejvíce uprchlíků?

Which countries host the most refugees?

As at end of June 2020.

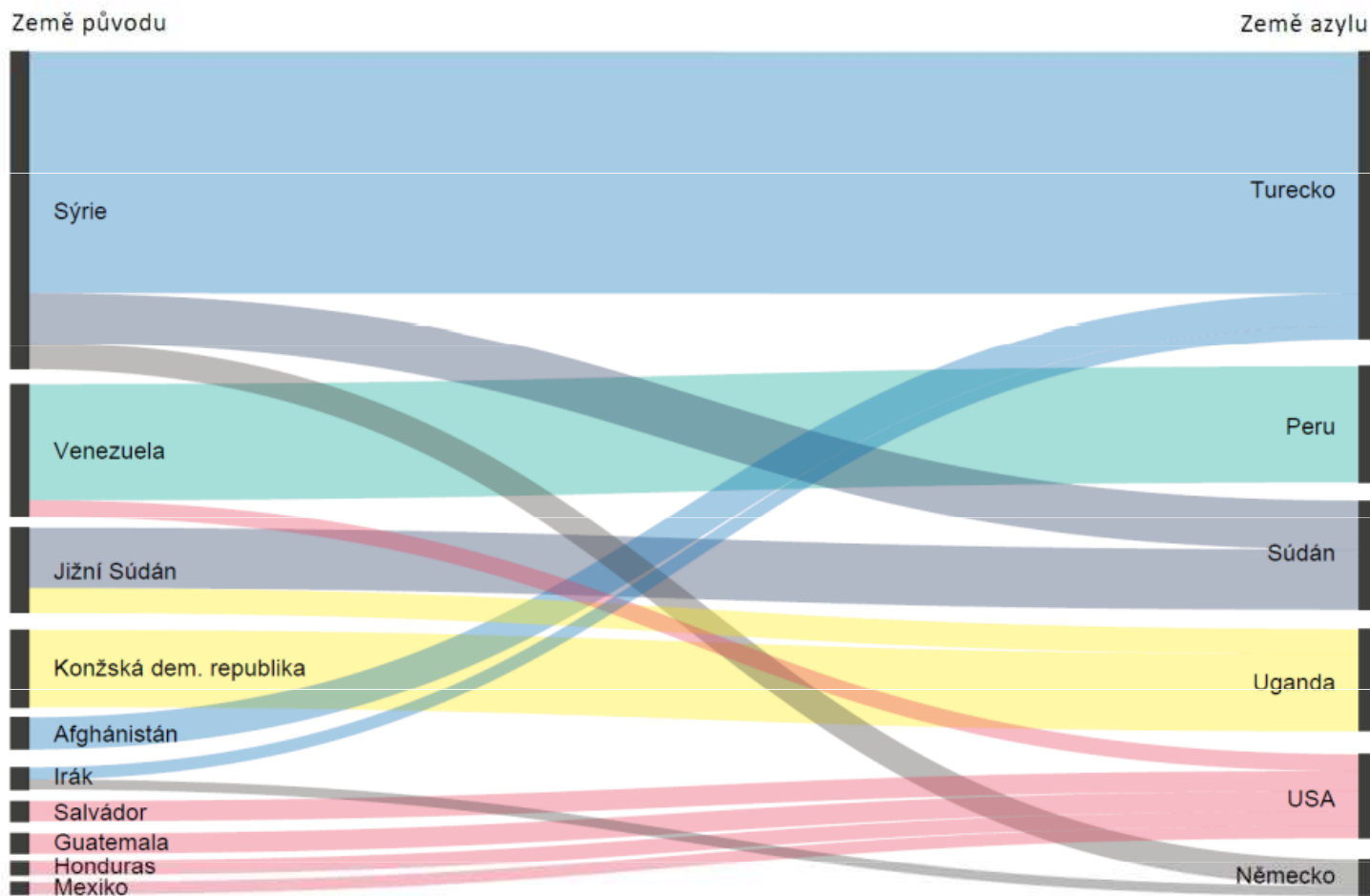
Refugees under UNHCR's mandate only.

Chart: Refugee Council of Australia • Source: [United Nations High Commissioner for Refugees, Global Trends 2020, Ann Table 1](#) • [Get the data](#) • [Embed](#) • [Download image](#) • Created with [Datawrapper](#)

- Z globálního pohledu zaměřilo do Evropy v roce 2016 pouze půl procenta z více než 65 milionů uprchlíků na celé planetě.
- **Většina potřebných hledá bezpečí v nejbližším místě svého původního domova** a přes 40 milionů uprchlíků ani neopustí svou zemi, jsou tzv. vnitřně vysídlenými osobami.
- Pokud by přitom byla brána Evropská Unie jako jeden celek, který má přes půl miliardy obyvatel, představoval by jeden milion uprchlíků v roce 2015 přírůstek přibližně 0,2 %.

- Tuto skutečnost dokumentují i **statistiky o počtu obyvatel Sýrie**, kteří dnes žijí mimo své domovy
- Z původního počtu 22,5 mil. obyvatel jich zhruba **4 mil. odešly mimo svoji zemi, ale jen 15 % z tohoto počtu zamířilo do Evropy**
- „**Zbylých**“ **85 %** se ve velké většině nachází stále v **sousedních zemích** (zejména v **Turecku**) a další miliony jsou vnitřně přesídlené...,
- ...obě tyto skupiny představují **značný potenciál další migrace** do Evropy či jinam

Relace mezi hlavními zeměmi původu uprchlíků a zeměmi poskytujícími azyl

- Vedle celé škály faktorů, které vedou jedince opustit svoji zemi, tzv. ***push faktory*** (např.):

-
- rozpad dříve funfujících diktatur,
 - zhoršená bezpečnostní situace,
 - války a občanské války a zahraniční intervence,
 - environmentální problémy,
 - změny v sociálním a etnickém systému,
 - frustrace a nejistota z dlouhodoběji nezlepšené situace v domovské zemi,
-

- ..., procesy mezinárodní migrace jsou ovlivněny také řadou tzv. ***pull faktorů***, které rozhodují o tom, kam migranti (uprchlíci) zamíří.

Do *pull* faktorů patří např.:

-
- ekonomická stabilita,
 - vysoká životní úroveň,
 - dostatek pracovních příležitostí,
 - příslib sociálních jistot,
 - naděje na lepší budoucnost,
 - touha po bezpečí v jiné zemi,
 - přívětivá azylová a imigrační politika dané zem a další (Eurostat, 2000; Castles, Miller, 2009).
-

- Nemalý význam má „**schůdnost**“ **trasy** do zaslíbené země a **existence tzv. etnické diaspory**, která ulehčuje nově příchozím krajanům **sociální začlenění**.
- **Kombinace všech uvedených faktorů** nakonec vede k tomu, která země se pro migranty stane **zemí hostitelskou**.

Evropská migrační krize

- **Evropská migrační krize**, někdy také označovaná jako evropská uprchlická krize, je **mezinárodní politická krize v Evropské unii, která s ohledem na počet migrantů pravděpodobně „vyvrcholila“ (počtem migrantů) v roce 2015**, tedy hned v prvním roce svého extrémního projevu.
- Krize byla způsobena velkým počtem imigrantů (jak uprchlíků z politických a vojenských důvodů, tak ekonomických migrantů) směřujících do Evropy.

- **Rostoucí počty migrantů** z těchto oblastí se začaly objevovat v předchozím desetiletí a zejména pak **v souvislosti s tzv. Arabským jarem**, za něž je označována vlna protestů, nepokojů, povstání a revolucí, které probíhaly či probíhají ve většině arabských států od konce roku 2010.

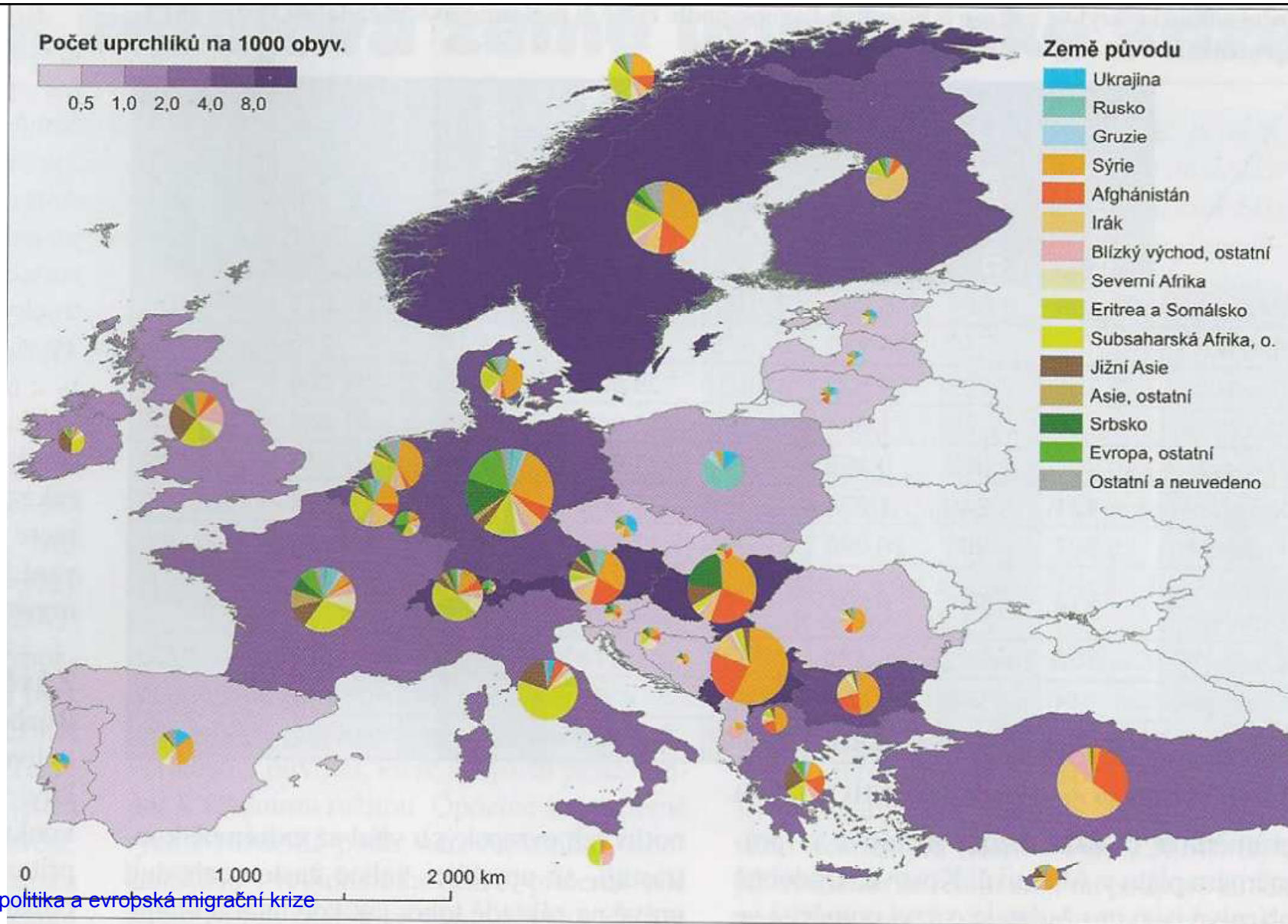
- **K rozměrům celoevropské krize dospěla situace v dubnu roku 2015**, kdy se ve Středozemním moři během krátké doby potopilo několik lodí s migranty, stovky jich zahynulo, a začalo se uvažovat o zavedení systému na přerozdělování uprchlíků. V průběhu letních měsíců docházelo k postupnému prohlubování krize a k jejímu rozšíření do oblasti střední Evropy.
- **Nejvážnější situace v průběhu roku 2015 nastala během září a října, kdy byl počet běženců, přicházejících zejména po Balkánské migrační trase, nejvyšší.** Závěr roku 2015 přinesl ve srovnání s předchozími měsíci postupný pokles počtu nově příchozích žadatelů o azyl.
- **Za celý rok 2015 členské státy EU přijaly dle údajů Eurostatu celkem 1,4 milionu žádostí o azyl.**

- **Téma migrační krize budí mnoho kontroverzí, politických prohlášení a silných emocí.**
- Ty se projevují i **v přístupu jednotlivých vlád k migrační a uprchlické politice.**
- **Ještě v létě roku 2015 byla reakce Německa** (jako státu, který sehrává v migrační krizi klíčovou úlohu) **na záplavu migrantů**, přicházejících přes Balkán především do Maďarska, vcelku **zdrženlivá** a evropská veřejnost měla v paměti pět let staré prohlášení kancléřky Angely Merkelové o ztroskotání **multikulturalistického přístupu zejména k přistěhovalectví muslimů.**

- Avšak **v září 2015 došlo z řady rozdílných důvodů** (především 70 let od skončení 2. světové války a deklarace humanismu; střet General Motors a Volkswagen Group o čínský trh a následná aféra Dieseldate, jež podvrátila věrohodnost a vnímání absolutní solidnosti německé ekonomiky) **k náhlému zvratu v německém přístupu k migrantům, který se posléze více či méně dotkl všech unijních členů.**
- **EU byla nucena se s nastalým problémem vypořádat, což vedlo k rozkolu a nejednotnosti v názorové platformě napříč evropskými státy.**

ROZMÍSTĚNÍ ŽADATELŮ O AZYL

- **Nejméně žadatelů o azyl v Evropě se nachází na:**
 - **Pyrenejském poloostrově** (ten si prošel náporem migrantů již před pár lety, ale rok 2018 opět mění „uprchlickou strategii“ – viz Španělsko...).
 - **Ve střední a východní Evropě** (je nejméně atraktivní ekonomicky i svými poměrně netolerantními postoji vůči národnostním menšinám).

Migrační politika a evropská migrační krize

Obr. 2: Počet žádostí o azyl v jednotlivých zemích Evropy podle země původu žadatele (leden 2013–říjen 2015).

– **Negativní postoje zemí střední a východní Evropy k uprchlíkům a menšinám mají dvě základní příčiny:**

1) Opožděnost společenského vývoje projevující se **nižší obecnou vzdělaností** a s ní související **nižší úrovni celospolečenské diskuse** a **zájmu o dění ve světě**, které pak vedou naopak k **větší zahleděnosti obyvatel do sebe a svých** (často malicherných) **problémů**.

2) Dosavadní nezkušenost s obyvateli jiných národností, která je daná **dlouhodobě nízkou imigrací** (a tedy minimální zkušeností s lidmi z odlišných kultur) a **historicky danou vysokou etnickou homogenitou tohoto regionu**.

- **Společným prvkem obou uvedených příčin je** pak jakýsi (až iracionální) **strach z cizinců** jako z něčeho neznámého.
- Důsledkem je, že **relativně nejméně žádostí o azyl evidují bosenská, slovenská, portugalská, rumunská a česká úřady.**
- **Vysoký počet žadatelů** lze naopak zaregistrovat v zemích s **tradičně (Švédsko, Francie, Velká Británie) či nově (např. Německo) přátelštějšími postoji** a dále v **zemích podél hlavních migračních tras.**

Rozdílné je také složení zdrojových zemí migrantů:

- Německo (žadatelé z Blízkého východu)
- Velká Británie (jižní Asie)
- Itálie, Francie a Skandinávie (Afrika)
- Střední Evropa (postsovětské země)

S čím je toto „propojení“ obecně spojeno?

- **Uvedené rozdíly jsou dány obecně odlišnými faktory, které imigranty do jednotlivých zemí přitahují.**

Odborná literatura je rozděluje do **čtyř skupin:**

- **Geografické,**
- **Kulturní,**
- **Ekonomické,**
- **a politické.**

GEOGRAFICKÉ FAKTORY

- Jednou ze **základních podmínek volby cílové země je dostupnost**
- Migranti jsou často nuceni mířit do takových zemí, které jsou pro ně dostupné a s omezeným množstvím zdrojů (finančních i informačních) se toto omezení násobí.

Současné nejvýznamnější trasy do Evropy:

1) Přes Libyi a Středozemní moře do Itálie a pak přes Francii či Rakousko do Německa nebo Velké Británie (Italská/Středomořská trasa).

- Tuto trasu volí výhradně **Afričané** ze všech částí kontinentu, nejvíce ze Somálska, Eritrey, Etiopie a Nigérie.

- Nejedná se ovšem o **nijak bezpečnou trasu**, jen v roce 2015 utonulo ve Středozemním moři asi 2650 migrantů
- **Význam** této trasy významně **vzrostl v roce 2011 po pádu Kaddáfího režimu**, takže převaděči mohli začít využívat i libyjské přístavy
- Tato trasa dokládá **velký zájem afrických migrantů o azyl v Itálii** (viz obrázek výše)

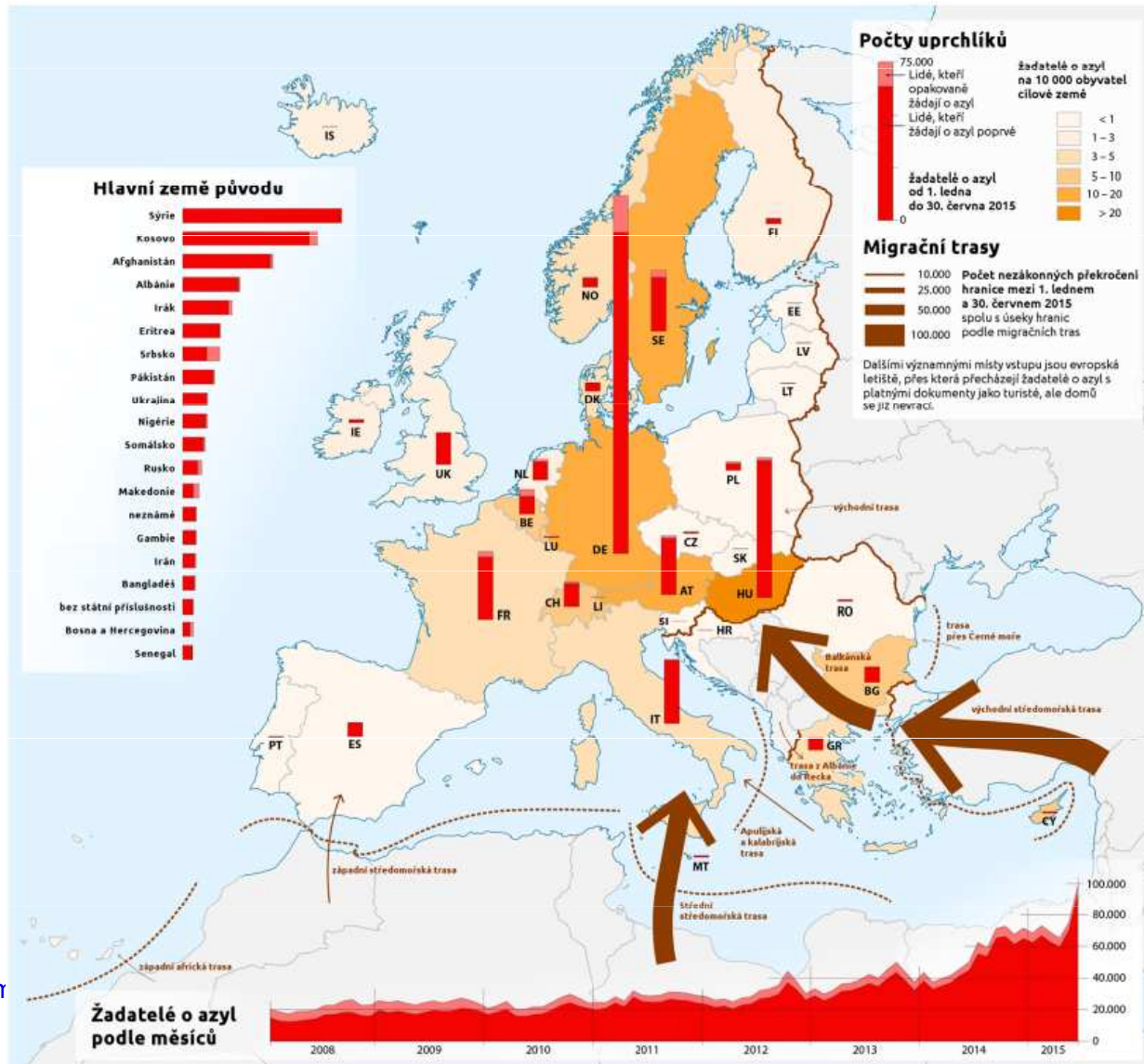
2) Druhá trasa **preferovaná Afričany** vede (či spíše **vedla**) přes **Maroko a Kanárské ostrovy do Španělska (Španělská trasa)**

- Tamní administrativa však postupuje rázně a **nekompromisně vracela přistěhovalce zpět do Afriky**, což vedlo ke značnému poklesu ještě nedávno obrovského přistěhovaleckého přílivu do Španělska, a tato **trasa se zdála být již spíše minulostí, ale rok 2018 to zase zvrátil zpět...**

3) V roce 2015 se vyprofilovala **třetí trasa balkánská**, vedoucí z **Turecka přes Egejské moře** a jeho ostrovy **do Řecka** a následně přes **balkánské státy do střední a západní Evropy a dále až do Skandinávie.**

- Touto **nejvytíženější trasou** přicházel a přicházejí zejména **migranti z Blízkého východu (hlavně Sýrie)**, ale využívají (či zneužívají?) ji též občané **západobalkánských zemí**, především ze Srbska, (Kosova) a Albánie jako zejména pracovní/ekonomickou migraci.

Nejvýznamnější migrační trasy do Evropy a žadatelé o azyl v roce 2015

Migrační politika a evropská n

Migrační politika a evropská migrační krize

KULTURNÍ FAKTORY

- Hovoří se o tzv. **migračních sítích** - mnozí uprchlíci mají tendenci mířit do **oblastí**, kde mají **rodinné příslušníky** či alespoň **krajany**, kteří jim mohou usnadnit náročný příchod do nového prostředí...
..., Pomohou jim **domluvit se, najít bydlení a práci či překlenout finanční a administrativní problémy.**
- **Klíčový důvod** výše uvedených rozdílů mezi jednotlivými evropskými státy ve **struktuře zemí původu uprchlíků** (viz obrázek) je k nalezení právě zde:
...dnešní migranti směřují totiž často tam, kam dříve směřovali jejich předci.

- Nejčastěji se jedná o **pokračování někdejších koloniálních vazeb**, což vysvětluje především vysoké zastoupení žadatelů zejména z :
 - **jižní Asie v Británii** (zejména z Pákistánu a Srí Lanky) či z **Afriky** (z Nigérie, Súdánu, Egypta apod.), jejíž uprchlíci směřují ve zvýšené míře také do **Francie** (např. Guinejci, Malijci a Alžířané).
- Jiným příkladem je **Německo**, kde významnou roli již po desetiletí hraje **početná arabská komunita**.
(V roce 1967 žilo trvale v Německu pouze asi 30 tis. osob arabského původu...).

- K tomuto nárůstu v Německu výrazně přispěl **cílený nábor pracovních sil**, tzv. *gastarbeiterů*, především z Tuniska a Maroka, ale také **politické události v arabských zemích** (např. izraelsko-arabský konflikt či občanská válka v Libanonu).
- Ačkoliv se **původně očekávalo**, že **imigrace gastarbeiterů bude pouze dočasná**, mnozí z nich si později přivedli do Německa příbuzné a **usadili se natrvalo**.
- **Nejpočetnější skupinou cizinců** v Německu jsou **Turci** (asi 1,5 mil.), zhruba stejný počet již má německé občanství. Celkem žije v Německu téměř 11 mil. cizinců.

EKONOMICKÉ FAKTORY

- Ačkoliv **ekonomické faktory nejsou jediné a možná ani nejdůležitější**, rozhodně je **nelze považovat za nepodstatné**.
- Někteří migranti usilují o co **největší příjem**, jiným jde alespoň o to, **uživit nějak svoji rodinu...**
- ...je pak přirozené, že dávají **přednost bohatším zemím s vyššími mzdami a nižší nezaměstnaností**.
- **Poptávku po pracovních silách navíc v Evropě prohlubuje její demografický vývoj, tedy stárnutí obyvatelstva a pokles populace v produktivním věku**

- V některých zemích (např. jižní Evropy) též dochází k **masivnímu odlivu mladých místních obyvatel z periferních venkovských oblastí do měst.**
- **Vyspělé evropské země tak mohou zaměstnat poměrně hodně cizinců...**,
...této situace však často **využívají** vedle uprchlíků i **ekonomičtí migranti ze Srbska a dalších balkánských zemí**, kteří pak často žádají o **azyl** hlavně v **Německu**, kam ve velkém mířili již před rozpadem někdejší Jugoslávie.
- **ekonomické faktory** jsou tak **posilovány i kulturními vazbami** ve formě již vytvořených migračních sítí.

- Německo mělo na konci minulé dekády asi **2,5 milionům nezaměstnaných, ale i 1,5 milionu volných pracovních míst**, které mohlo cizincům nabídnout.
- Otázkou však zůstává, **nakolik jsou cizinci schopni tuto poptávku uspokojit...**,
... ačkoliv **obecně mají migranti vyšší průměrné vzdělání než jejich krajané**, kteří zůstanou ve zdrojové zemi, a **zejména syřští uprchlíci jsou zpravidla dostatečně kvalifikovaní**, v případě některých skupin (nejvíce Afghánců) tvoří stále **velký podíl přistěhovalých negramotní lidé** (problémem je také jejich omezená znalost latinky).
- I u **kvalifikovaných uprchlíků** navíc může být **sporné**, nakolik se **uplatní na německém pracovním trhu, skeptickém vůči zahraničním osvědčením o vzdělání.**

POLITICKÉ FAKTORY

- V minulosti byla efektivita migrační politiky cílových zemí často zpochybňována.
- Nyní, když **přístupy jednotlivých evropských vlád až extrémně kontrastují**, se **uprchlíci velice často rozhodují** právě na základě toho, jak kde **budou vítáni**.
- 1) Na jedné straně tak stojí **odmítavé postoje představitelů většiny zemí střední a východní Evropy**, kterým se tak uprchlíci spíše rovnou vyhýbají (viz obrázek výše), než aby riskovali **problematické zacházení** (viz četné kritiky situace v českých detenčních zařízeních..) při **velice nízké pravděpodobnosti azyl získat**.

- 2) Na straně druhé je pak **poměrně otevřená náruč západních zemí**, ačkoliv i zde nalezneme **rozdíly a chování jednotlivých států se mění**.
- **Tradičně migračně uzavřené státy: Dánsko a v poslední době také dříve otevřené Nizozemsko.**
- **Tradičně migračně otevřené státy: Švédsko, Norsko a nově i Německo** (...Angela Merkelová svým výrokem ze srpna 2015, kdy slíbila udělit azyl všem Syřanům, odstartovala nevídaný nápor uprchlíků balkánskou trasou).

Migrační politika a evropská migrační krize

- **Rozhodnutím nevracet uprchlíky do členských zemí, v nichž poprvé překročili hranici EU, se Německo dostalo do konfliktu s jedním ze základních pravidel dublinské úmluvy o první bezpečné zemi v EU, která rozhoduje o udělení azylu.**
- **... žádost cizince o mezinárodní ochranu má být projednávána a rozhodnuta pouze jedním ze členských států EU**
- Vliv na rozhodnutí mohou mít například žadatelovy rodinné vazby, jeho vízum či skutečnost, že v minulosti již hranice Evropských společenství neoprávněně překročil

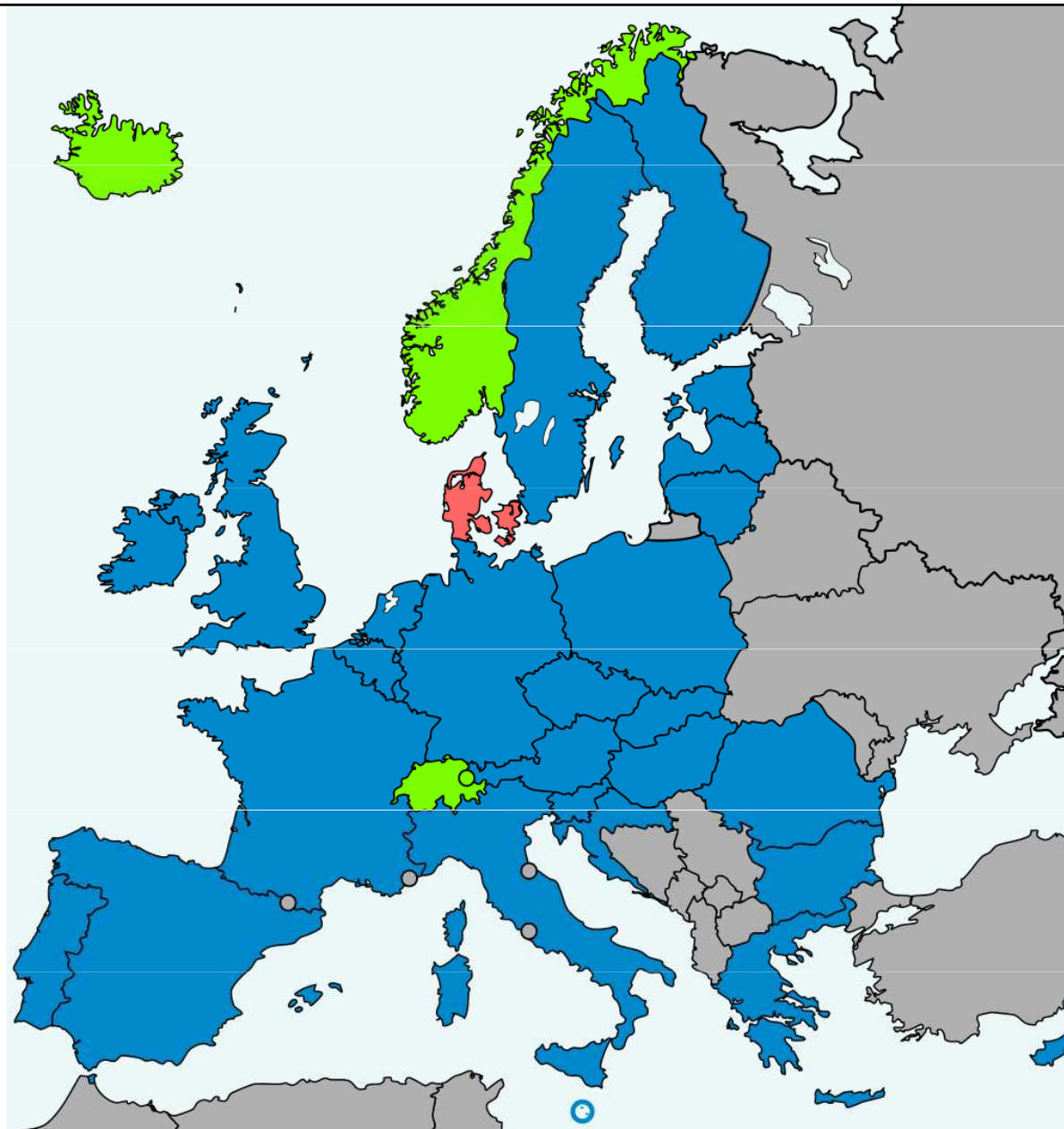
Státy, aplikující Dublinská nařízení

 Státy EU, kde platí dublinská nařízení

 Dohoda EU-Dánsko

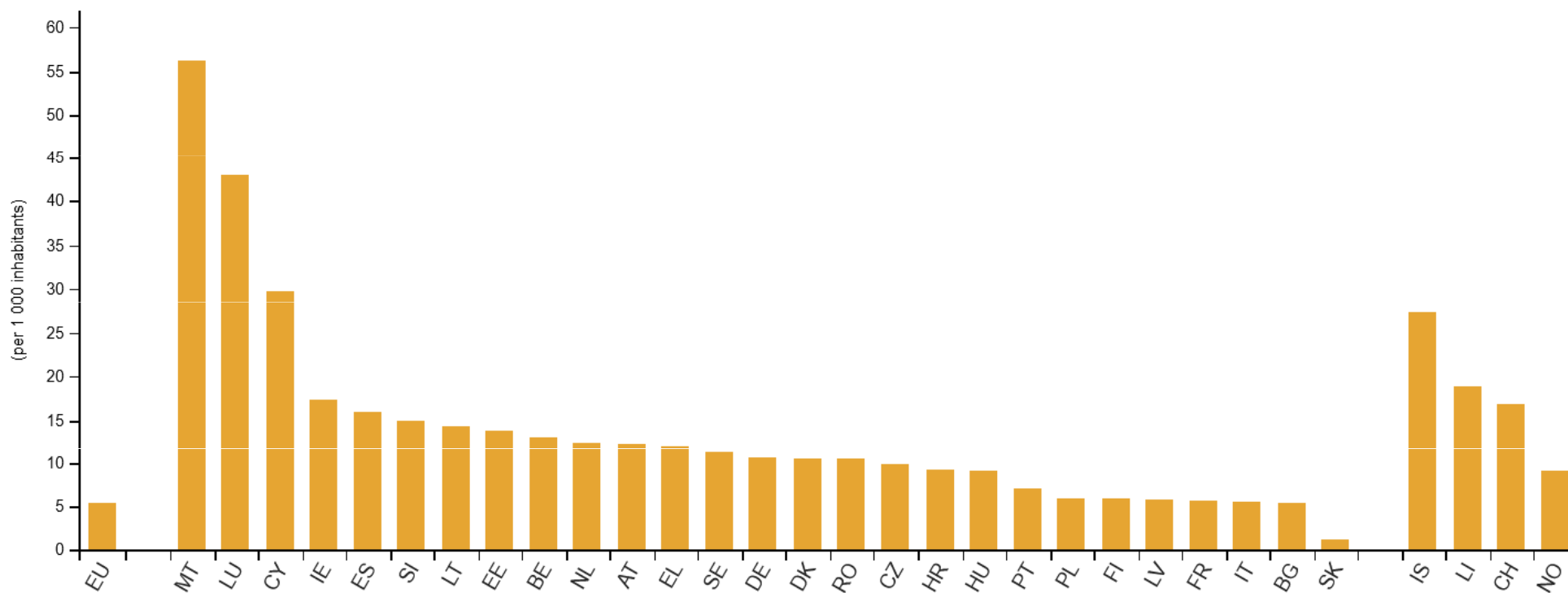
 Státy mimo EU, pro které také platí dublinská nařízení

Migrační politika a evropská migrační krize

Počet imigrantů na 1000 obyvatel

Immigrants, 2019

- **Rozdílný postoj k poskytování azylu uprchlíkům nalezneme i mimo Evropu.**
- To lze opět dokumentovat na příkladu **nejpočetnější uprchlické skupiny současnosti, Syřanů.**
- **Zatímco Turecko a další sousedící státy jich přijaly několik milionů (otázkou je, nakolik měly na vybranou), zcela opačná situace je v poměrně nedalekých a ekonomicky vyspělých zemích Perského zálivu.**

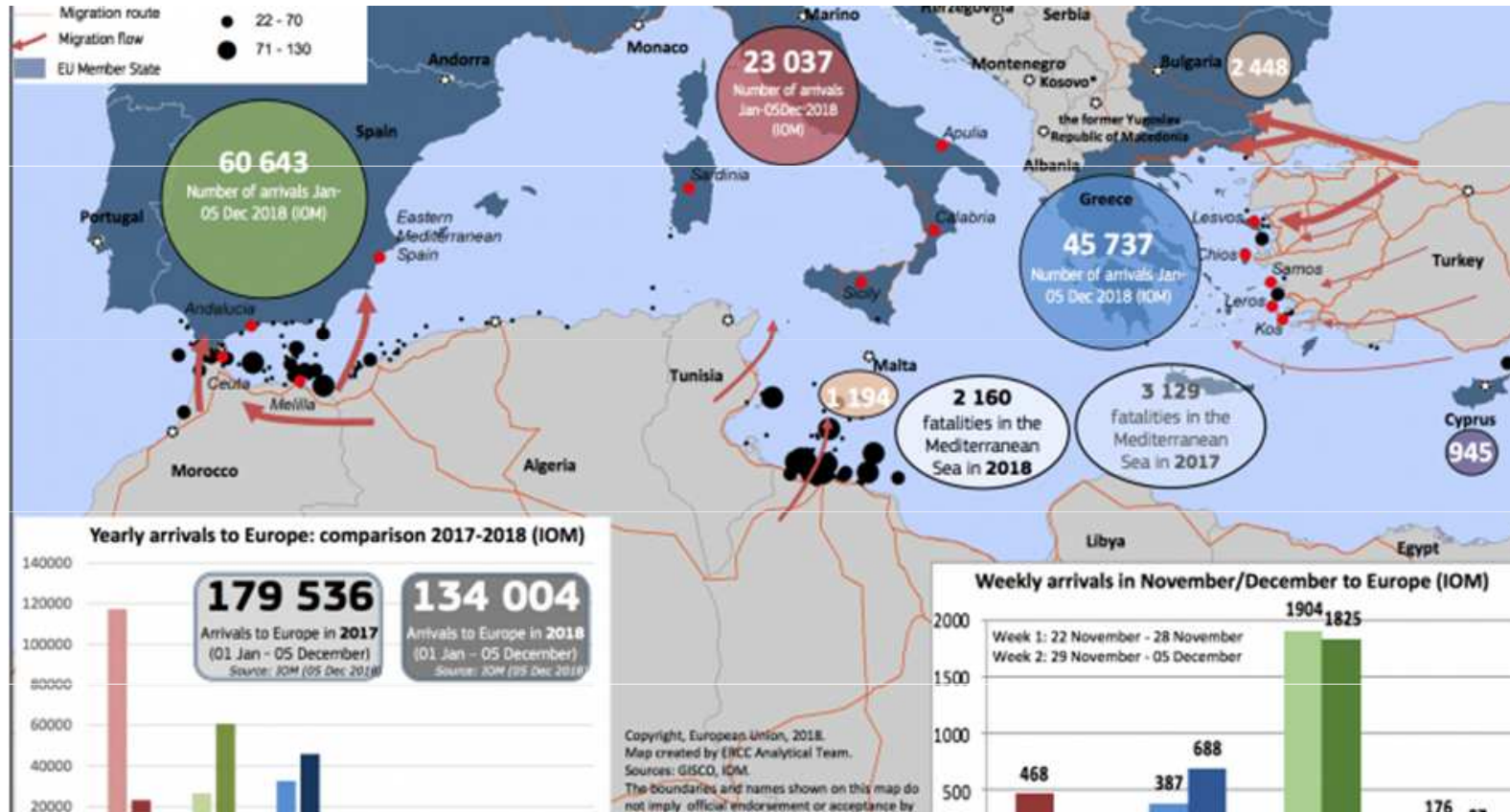
- Ty sice **tradičně přijímají pracovní migranty z jiných arabských států**, ale vždy jen na **krátkodobé pobyty**.
- Jedná se totiž zpravidla o **silně autoritářské a islamistické režimy** (ukázkovým případem je Saúdská Arábie), které se bojí, že by je **relativně sekularizovaní Syřané mohli ohrozit svými svobodomyšlnějšími postoji k islámu**.

Konec evropské migrační krize a její řešení?

- Rok 2020 přinesl z celosvětového pohledu další rekordní hodnotu, celkem 82,4 mil. lidí bylo nuceno žít mimo svůj domov.
- Čtyřicet milionů bylo vnitřně vysídlených, 26,4 mil. bylo uprchlíků, z nichž více než polovina byla mladších 18 let; a 4,1 mil. lidí žádalo o azyl.
- V roce 2017 došlo ke zhruba 190 000 příjezdům do Evropy. V roce 2018 bylo „přijato“ 141 000 migrantů, což byl další významný pokles.
- **Jak již bylo výše naznačeno, po řadě let se Španělsko stalo nejvýznamnější destinací pro migranty a uprchlíky, když na jeho území vstoupilo zhruba 65 tis. (50 tis. Řecko a 23 tis. Itálie)**

- **Migrační aktivity roku 2019 vrátily na první místo opět Balkánskou trasu** (konflikt mezi Tureckem a Sýrií, resp. kurdskými uprchlíky a separatisty).
- Na druhé straně se **velmi přísné restriktce vůči uprchlíkům projevily v nižších číslech u Italské a Španělské trasy. Situace se tedy „z roku na rok poměrně výrazně měnila a mění“**
- **Celkově lze v evropské migrační krizi očekávat spíše stagnaci počtu nových uprchlíků.**

Migranti a uprchlíci v Evropské unii v roce 2018

- **V roce 2018 do Evropy nejčastěji mířili uprchlíci ze Sýrie, kteří tvořili 19 % všech příchozích migrantů.**
- Desetina uprchlíků dále pocházela z Iráku, 9 % z Tunisu, 8 % příchozích byli Eritrejci.
- **Nejvíce oficiálně přijatých azylantů si v roce 2018 připsalo Německo, následované Francií, Itálií, Řeckem, Švédskem a Velkou Británií.**
- **Španělsko se tehdy k udělování azylu stavělo negativně. Nejnižší počty přijatých migrantů si připsaly tradičně státy střední Evropy, ale i např. Lichtenštejnsko a Rakousko (pouze desítky jedinců).**

Hlavní evropské migrační trasy a počty migrantů v letech 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019*
Italská trasa	153 000	181 000	119 000	23 000	10 000
Španělská trasa	4 000	15 000	29 000	65 000	27 000
Balkánská trasa	878 000	194 000	38 000	53 000	56 000
Celkem	1 035 000	390 000	186 000	141 000	93 000

** k 31. 10. 2019*

- **Snižující se počty migrantů a žadatelů o azyl v Evropě jsou ovšem pouze malé úspěchy ve velkém problému, na který neexistuje okamžité řešení.**
- **Konec migrační vlny a krize rozhodně nelze vyhlásit a Evropa řešení hledá.** Často se jednalo spíše o strukturální problémy a kompletní reformu unijního azylového systému.
- **Italská vláda totiž „vydírá“ zbytek Evropské unie,** když již od druhé poloviny roku 2018 nedovolovala běžencům, které z moře zachrání i lodě italské pobřežní stráže, aby se vylodili na italské půdě.
- Umožnila to jen v případě, kdy jiné evropské země slíbily, že se o uprchlíky postarají.
- **Ve Španělsku, ale i Německu, Itálii a dalších zemích sílily a sílí nacionalistické tendence, které jsou zaměřeny striktně proti přijímání uprchlíků.**

- **Rychlé a realistické řešení uprchlického problému ve Středozemním moři**
„nabídl Evropě“ rakouský ekonom Gerald Knaus, šéf think-tanku Iniciativa pro evropskou stabilitu. Tento plán je někdy **označován také jako tzv. „Sánchezův plán“**, podle španělského premiéra.
- Již dříve, v roce 2016, se mu (Knausovi) podařilo **vymyslet a prosadit dohodu Evropské unie s Tureckem**, na jejímž základě v podstatě ustal příliv uprchlíků z Blízkého východu přes Turecko, tedy balkánskou cestou.

- **Dohoda EU-Turecko spojuje evropskou pomoc syrským uprchlíkům v Turecku s tím, že turecká vláda uprchlíkům zabraňuje v přeplování na řecké ostrovy.**
- **Dohoda je významným příkladem toho, jak evropská humanitární pomoc dokáže významně snížit nelegální přistěhovalectví.** Dohoda má ovšem poměrně křehký základ, Turecký prezident mění náklonost k EU poměrně často...
- **Bez unijního „tureckého“ fondu, kam podle rozvrhu Evropské komise přispívají všechny členské země, by to ovšem nebylo možné.**

- Z dnešního pohledu je v **Evropě řada zemí**, které jsou **uprchlíky opravdu ohroženy a potřebují problém řešit**. A pak jiné, kde politici předstírají, že uprchlíci jsou velká hrozba, a pomocí této hrozby vyhrávají volby (země V4, ale i např. Rakousko).
- Za nejdůležitější faktor je považováno **rychlé rozlišení lidí, kteří přijíždějí do Evropy, tedy zda opravdu potřebují azylovou ochranu či nikoliv**.

- Knausův „Sánchezův plán“ je inspirovaný nizozemským modelem azylové procedury, které se už od začátku účastní právník a proces je velmi strukturovaný.
- Po několika dnech odpočinku je pět přesně naplánovaných dní, na jejichž konci je rozhodnutí o azylu. Pak případně následuje opět krátké odvolací řízení.
- Tím, že je od počátku zapojen právník, se zkracuje čas pro soudy.
- Žádosti jsou přesně zpracované a plánování umožňuje poměrně přesně odhadnout, kolik lidí a kdy může dorazit a být přijato.

- Datum pro zahájení této procedury je důležité pro další část plánu, a to **vyjednávání s africkými zeměmi, odkud uprchlíci přicházejí.**
- Tyto země, především ze západní Afriky, by měly **dostat "nabídku, která se neodmítá".**
- Mohlo by se jednat o **kombinaci finanční pomoci a nabídky legální migrace** (různé formy stipendií a podpůrných programů).

- **Evropa již dlouho vynakládá desítky milionů EUR na pomoc různým africkým zemím, má vojenské mise např. v Nigeru, Mali a dalších zemích.**
- **Často stačí ke změně poměrně málo, třeba změkčení autoritářských režimů v řadě afrických zemí.** Když místní obyvatelé získají naději, že život doma bude lepší, rozmyslí si riskovat dramatickou a drahou cestu s nejistým výsledkem.
- **Stručně řečeno, lepší ochrana vnější hranice Evropské unie a těsnější spolupráce s dalšími státy, především v Africe, jsou součástí nejnovějších plánů EU na řešení migrační problematiky.**
- **Pokud by bylo možné vyhodnotit chování evropských států a návazné plány a přípravy Evropské komise od roku 2018, lze je shrnout následovně:**

-
- vyřešit přetrvávající nedostatek prostředků využívaných Evropskou pohraniční a pobřežní stráží, zlepšit navracení, podpořit přesídlování a zvýšit ochranu migrantů pohybujících se po trasách;

 - zvýšit ostrahu vnějších hranic EU, přednostně posílit přítomnost pohraniční stráže na pozemní hranici mezi Řeckem a Tureckem, Albánií a Makedonií;

 - nenechat země, do kterých migranti v největších počtech přijíždějí, aby se se situací vyrovnávaly samostatně; migranti si však také nesmějí vybírat, v jaké evropské zemi chtějí o azyl žádat;

 - posílit boj proti sítím pro převaděčství migrantů, pašeráctví, obchodování s lidmi a obecně ilegální migraci;

 - zasadit se o princip „společné zodpovědnosti“, odstranit tendence uvalování sankcí na státy odmítající přijímat normativní kvóty;

 - omezit populistické tendence vybraných politiků (států), kteří často předstírají, že uprchlíci jsou velká hrozba, a pomocí této hrozby vyhrávají volby (Itálie, Maďarsko a další země střední Evropy);

 - pomocí realistické procedury (viz např. dohoda EU s Tureckem a tzv. Sánchezův plán) rozlišit u lidí, kteří přijíždějí do Evropy, kdo opravdu potřebuje azylovou ochranu a kdo ne;

 - usilovněji pracovat na zvýšení míry navracení migrantů, kteří nemají právo pobývat v EU;

 - zlepšit spolupráci při navracení migrantů do zemí původu a urychlit úsilí o přesídlování v rámci nového programu pro prioritní země (zejména africké);

 - dosáhnout dohody o reformě společného evropského azylového systému, aby EU byla připravena čelit případným budoucím krizím. (Evropská komise, 2019. Evropský program pro migraci: situace stále nestabilní a nelze polevit)
-

- **Přes všechny rozpory a nepochopení napříč státy EU jsou čelní představitelé v jedné věci zajedno - zřídit pro migranty záchytná střediska již na africkém kontinentu.**
- **Poté lépe vynaložit prostředky finanční pomoci a v zásadě se snažit řešit problém již tam, kde začal, tedy v Africe a na Blízkém východě.**

- **Česká republika byla a je současnou uprchlickou krizí zasažena spíše nepřímo. Nebereme zatím v potaz Ukrajinu...**
- V roce 2015 vyjelo několik skupin českých policistů a vojáků na pomoc do jihoevropských zemí, které se potýkaly s hlavní vlnou běženců.
- V Maďarsku, Srbsku či Chorvatsku navíc pomáhali přímo uprchlíkům také dobrovolníci z ČR. V porovnání s předchozími roky se v roce 2015 mírně zvýšil počet žadatelů o azyl, včetně lidí prchajících z válkou postižené Sýrie.
- **Český kabinet se opakovaně (spolu s iniciátorem Slovenskem a dalšími zeměmi V4) vyslovil proti povinným kvótám na přerozdělení uprchlíků v rámci Evropské unie.**

- **Česká republika není hlavní tranzitní ani cílovou zemí pro migrující cizince.**
- V roce 2018 bylo při nelegální tranzitní migraci na území ČR zadrženo 191 osob, v roce 2017 to bylo 172 tranzitních migrantů, v roce 2016 více než 500 a v době kulminace migrační krize v roce 2015 až 2 300 osob.
- Státní příslušnosti se z dob migrační krize nezměnily, jde zejména o občany Afghánistánu, Sýrie a Iráku.
- Nejvíce těchto osob cestovalo z Rakouska přes ČR do Německa.

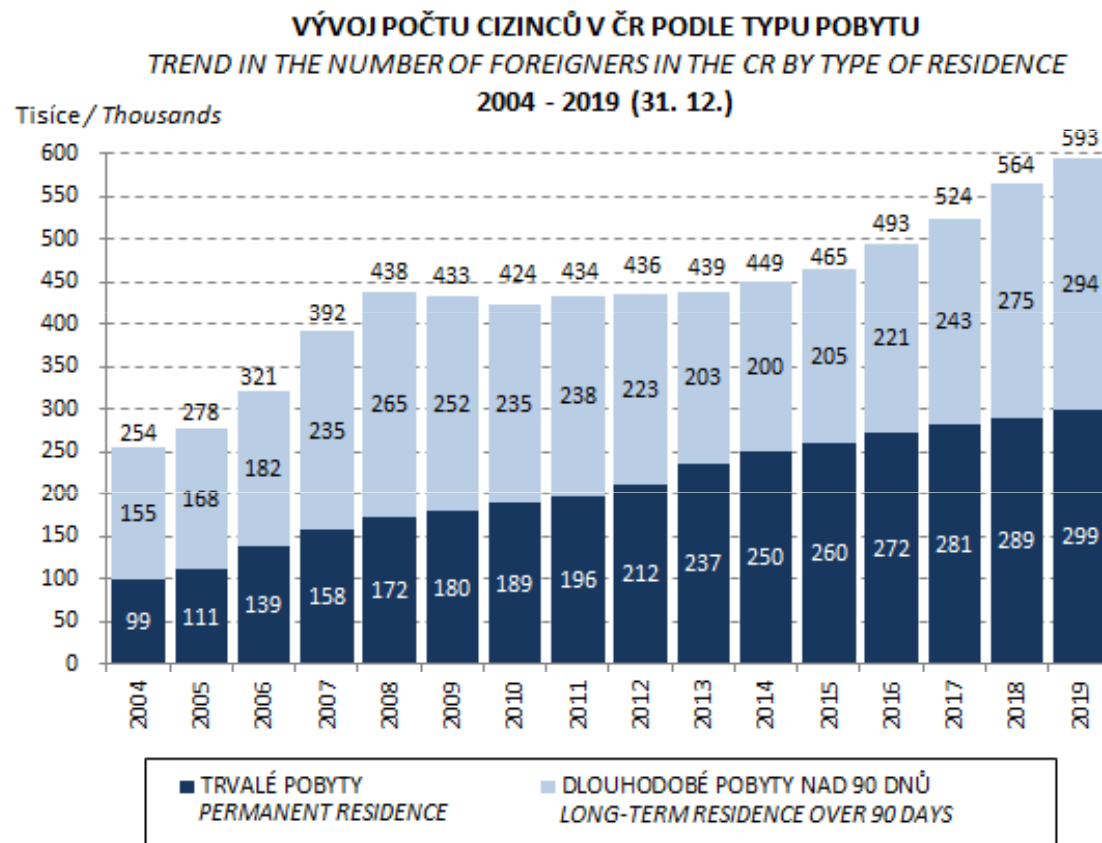
- **Situace v oblasti migrace v České republice je dlouhodobě stabilní.**
- **Ke konci roku 2018 bylo v ČR evidováno 567 tis. přechodně a trvale pobývajících cizinců,** což je meziročně o 40 tis. osob více. Většina z nich (cca 51 %) měla v ČR povolen trvalý pobyt.
- **V roce 2019 to bylo 593 tis. osob.**

- Přibližně 3/5 evidovaných cizinců pocházelo z tzv. třetích zemí, tedy států mimo EU/EHP a Švýcarska.
- **Nejpočetnější skupinou cizinců na našem území byli státní příslušníci Ukrajiny (132 tis.), dále občané Slovenska (117 tis.), Vietnamu (61 tis.), Ruska (38 tis.) a Polska (21 tis.).**
- U cizinců, kteří na území České republiky měli přechodný pobyt, převažoval účel pobytu zaměstnání (46,6 %), dále sloučení rodiny (17,4 %), studium (9,1 %) a podnikání (7,3 %).
- **Nárůst počtu osob byl způsoben zejména pracovní migrací.**

- **V roce 2018 bylo v ČR podáno celkem 1 702 žádostí o mezinárodní ochranu.**
- **Nejvíce žadatelů pocházelo z Ukrajiny (415),** dále z Gruzie (169), Kuby (154), Arménie (117), Vietnamu (100), Uzbekistánu (98), Ruska (90) a Iráku (65).
- Ve stejném období roku 2017 bylo podáno 1 451 žádostí, tzn., že v meziročním srovnání (2018) to bylo o 17 % žádostí více.

- **Pokud se tedy dá v době evropské migrační vlny hovořit o azylantech, tak ve velké většině pocházejí ze zemí bývalého Sovětského svazu, nikoliv z Blízkého východu či Afriky.**

Vývoj počtu cizinců pobývajících na území ČR v letech 2004-2019

Hlavní tažné trasy současnosti →

Sýrie

Stát, odkud přichází nejvíc uprchlíků:

4 mil. lidí

Blízký východ:

na emigraci čeká

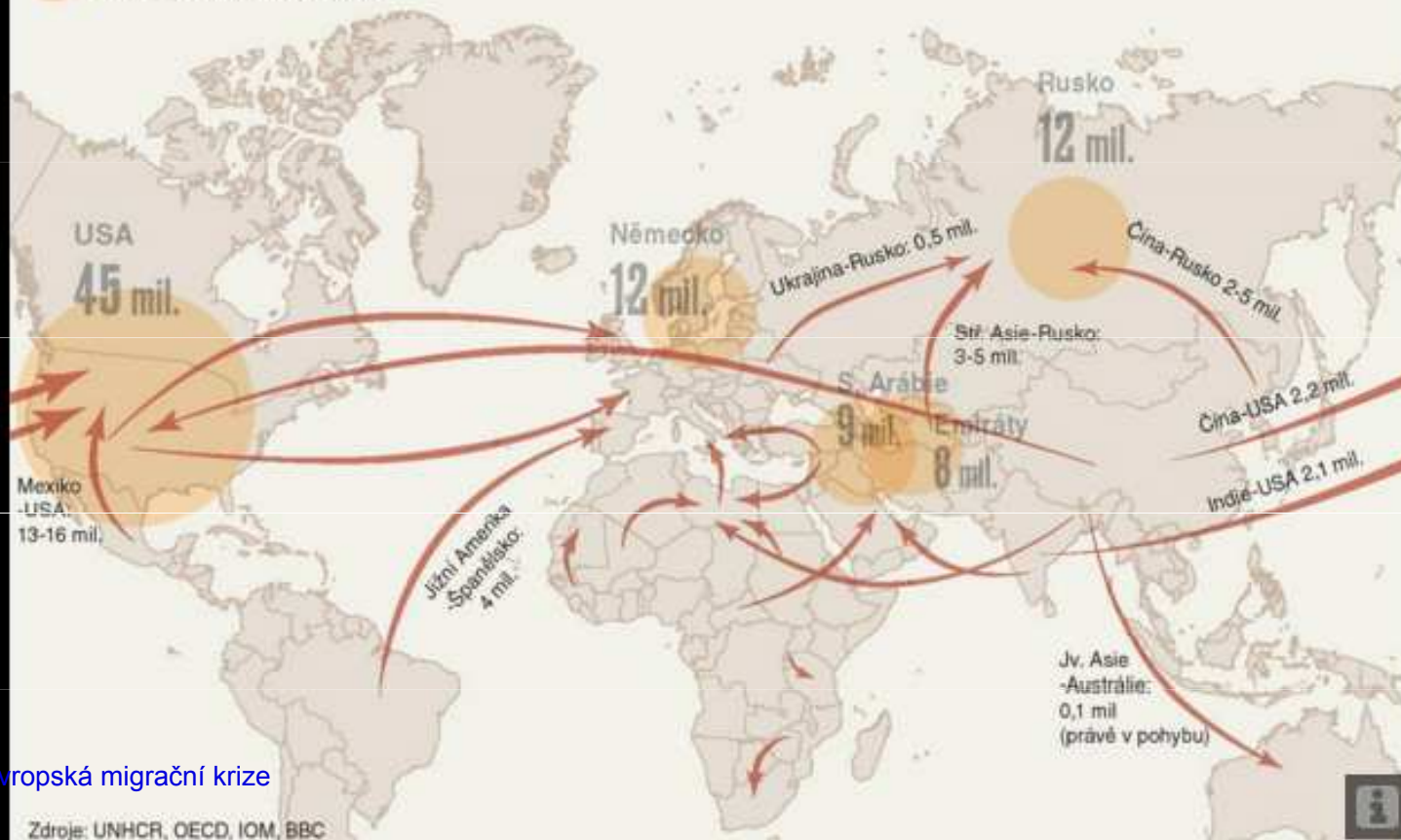
2 mil. lidí

Libye:

na emigraci čeká

1 mil. lidí

Země s nejvíce cizinci

Migrační politika a evropská migrační krize

Migrační politika a evropská migrační krize